Του Φιλήμωνα Καραμήτσου

Μία επιστροφή, ο δρόμος προς το σπίτι, την πατρίδα, την προσωπική ταυτότητα. Τη Δευτέρα το βράδυ, εκατοντάδες κάτοικοι των Ιωαννίνων, άντρες και γυναίκες όλων των ηλικιών, ακολούθησαν την πορεία της εικαστικού και περφόρμερ Adi Liraz στους δρόμους του ιστορικού κέντρου της πόλης με αφορμή την καλλιτεχνική εκδήλωση «Αναζητώντας τη Νέλλη: performance σε δημόσιο χώρο». Ηταν όμως, τελικά, κάτι πολύ παραπάνω από μια αφορμή.

Η Adi Liraz στάθηκε στην πλατεία Μαβίλη, εκεί που τα ξημερώματα της 25ης Μαρτίου 1944 οι Γερμανοί συγκέντρωσαν τους Γιαννιωτοεβραίους για να τους οδηγήσουν με φορτηγά αρχικά στη Λάρισα και στη Θεσσαλονίκη κι από εκεί με το τρένο στο Αουσβιτς όπου και εξοντώθηκαν.

Ανάμεσά τους η Νέλλη Λεβή, αδελφή της προγιαγιάς της Liraz, η οποία με τη δράση της σήμερα ανακαλεί όχι μόνο τη μνήμη της αλλά και τη ζωή μιας ολόκληρης κοινότητας που χάθηκε μαζί με ένα μέρος της συλλογικής ταυτότητας των Ιωαννίνων όπως είχε διαμορφωθεί μέσα στους αιώνες.

Η Adi Liraz στάθηκε στην άκρη της πλατείας, μόνη της, φορώντας ένα φουστάνι, ένα «history dress» που διαμορφώθηκε με τη συνεργασία φοιτητριών και φοιτητών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων τον Μάιο του 2018, μέρος μιας δουλειάς που παντρεύει τις εικαστικές τέχνες με την ιστορία και βρίσκεται σε εξέλιξη και σε αναμονή και άλλων δράσεων.

Ο κόσμος που είχε ενημερωθεί άρχισε να μαζεύεται, οι χιλιάδες κάτοικοι και επισκέπτες της πόλης που έπιναν καφέ γύρω από το πιο τουριστικό κομμάτι των Ιωαννίνων άρχισαν να αναρωτιούνται τι γίνεται, μέσα στη σιωπή άρχισε να σπάει ο πάγος, άκουγες τα ερωτήματα «τι συμβαίνει εδώ;», τις λέξεις «Εβραίος», «Αουσβιτς», «εκτοπισμός», η ίδια η πλατεία άρχισε να αποκτά άλλα νοήματα, νέες σηματοδοτήσεις.

Η περφόρμερ, που είχε ήδη πετύχει να δημιουργήσει ένα μοναδικό εικαστικό γεγονός στέκοντας απλώς στη θέση της, άρχισε να κινείται και να προβάλλει με έναν μικρό προβολέα που κρατούσε τη φωτογραφία της Νέλλης πάνω στα σώματα.

Πορεύτηκε στη συνέχεια στα τείχη του Κάστρου, συνεχίζοντας να προβάλλει διαρκώς την εικόνα πάνω στους τοίχους, εισήλθε από τη μία πύλη και έφτασε στη

Phoca PDF

Συναγωγή, ένα πραγματικό μνημείο διεθνούς εμβέλειας για τον ρωμανιώτικο εβραϊσμό, συνυφασμένο παράλληλα με τη ζωή της κοινότητας και της πόλης, και στη συνέχεια προχώρησε αργά και σιωπηλά προς το σπίτι της Νέλλης, εκεί όπου θα τη συγκρατούσαν για πάντα στη μνήμη τους τα λιγοστά μέλη της οικογένειας που είχαν προλάβει να φύγουν στην Αθήνα και να επιβιώσουν.

Το φουστάνι ως τεκμήριο μνήμης όλων των γυναικών της ρωμανιώτικης κοινότητας, η εικόνα ως ανάμνηση του προσώπου που χάθηκε από ένα καθεστώς απανθρωποποίησης και η πορεία μέσα στην πόλη, εκεί όπου ακόμα υπάρχουν κάποια σημάδια της ακμάζουσας εβραϊκής κοινότητας των Ιωαννίνων, τα οποία στις μέρες μας πια αναγνωρίζουμε ότι ήκμασαν από τη συνάντηση των τριών διαφορετικών θρησκειών στον ίδιο τόπο και τη δύναμη της συνύπαρξης.

Η εικόνα της Νέλλης πάνω στην πόλη κατάφερε να δώσει ξανά ένα νόημα στην ιστορία, επανέφερε τον άνθρωπο στο προσκήνιο και έμοιαζε σαν να εξυγιαίνει, να λυτρώνει τον τόπο από το βάρος μιας ανήκουστης μνήμης.

ΠΗΓΗ: ιστοσελίδα EFSYN, 27.3.2019

Phoca PDF